

polonisticii. În momentul cînd și-a luat sarcina redactării dicționarului etimologic, Fr. Slawski, lingvist cu simțul răspunderii științifice, și-a dat seama de marile greutăți care îi stau în față și, mai ales, de acelea legate de lipsa principalelor instrumente de lucru. De aceea, în introducerea lucrării el arată care este starea lingvisticii de la care a pornit și, implicit, dificultățile pe care le-a întâmpinat. De pildă, în domeniul slavisticii, în timpul cînd a început să apară Dicționarul etimologic în discuție, nu exista încă un dicționar sintetic care să cuprindă lexicul tuturor monumentelor de limbă slavă veche. Lexiconul lui Miklosich⁴ este un dicționar al slavei vechi și medii, cuprinzînd material din textele dintre sec. XI—XVIII; în plus, acest dicționar ia în considerație numai o parte din textele slave din epoca respectivă (și anume texte bulgare, ruse și sirbo-croate). Utilizarea acestui dicționar, neunitar din punct de vedere geografic și restrîns cronologic, l-a condus la erori pe Brückner care, neselecționînd suficient materialul, a considerat unele cuvinte poloneze ca avînd origine veche slavă bisericească, cînd, de fapt, ele aparțineau unui strat de limbă mai recent și proveneau din limba bisericească locală.

Dicționarul lui Berneker⁵, lucrat după o metodă sigură, este neterminat (merge numai pînă la *mor*), iar în Dicționarul lui Trautmann⁶ figurează numai o parte a lexicului slav și anume cel baltic-slav.

Singura soluție posibilă pentru a cunoaște lexicul vechi slav din sec. IX—XI rămînea excerptarea fiecărui monument de veche slavă în parte și utilizarea glosarelor întocmite pentru unele ediții. În momentul de față însă lucrurile stau mai bine: astfel a apărut L. Sadnik și R. Aitzetmüller, *Handwörterbuch zu den altkirchenslawischen Texten*, Heidelberg, Winter, 1955 în care este extras material din textele canonice vechi slave iar acum se pregătește la Praga un dicționar de proporții mari pentru care s-au despuiat pînă în prezent peste 80 de texte de conținut variat, pînă la apariția căruia se va alcătui un dicționar de tip mediu în 2 volume. Toate aceste lucrări, dintre care Fr. Slawski profită deja de prima, vor contribui la îmbunătățirea considerabilă a studiilor de etimologie slavă. În plus, în ultimul timp, s-a ajuns la un oarecare reviriment al cercetărilor etimologice prin apariția unor lucrări teoretice și practice de mare importanță ale savanților Mathesius, Benveniste, Kuryłowicz, Klemensiewicz.

Absența unor lucrări de geografie lingvistică în Polonia poate explica de asemenea stagnarea studiilor etimologice. Lipsesc astfel lucrările pregătitoare în acest domeniu, nu există un dicționar al dialectelor limbii polone⁷ și, mai ales, nu s-a terminat elaborarea unui atlas lingvistic general, pentru întreaga țară. Și dacă Brückner nu a avut înțelegere pentru geografia limbii, fapt reflectat în mod negativ în dicționarul său, Fr. Slawski, care a înțeles să profite în măsura posibilului de datele geografiei lingvistice (de ex. în cazul lui *bury* «cenușiu închis» arată că «geografia cuvîntului pledează pentru originea sa răsăriteană și se opune unei alte etimologii propuse, din lat. *burrus* de culoarea focului, roșietic» — al cărui sens, de altfel, este destul de îndepărat de cel al cuvîntului polonez), este conștient de imensa importanță a cunoașterii formelor regionale pentru stabilirea unei juste etimologii. De aceea el precizează cu justificată prudență: «Ne dăm seama că acest fapt (necunoașterea formelor dialectale) este cauza că nu numai una dintre etimologii, avînd în vedere această stare de lucruri, are un caracter mai mult sau mai puțin ipotetic»⁸.

Problema izvoarelor utilizate într-un dicționar etimologic nu este de loc o chestiune de ultim plan. Pentru cercetătorul dornic să controleze veridicitatea unei anumite

⁴ *Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum*, Vindobonae, 1862—1865.

⁵ *Slavisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg, 1908—1913.

⁶ *Baltisch-Slavisches Wörterbuch*, Göttingen, 1923.

⁷ Dicționarul lui Karłowicz nu epuizează bogăția cuvintelor dialectale ale limbii polone.

⁸ Introducere, p. 6.